

NIEUW KAMERKOOR DELFT

O.L.V. RAYMOND HONING

CONCERT EN LEZING
100 JAAR **DE STIJL**

DE STIJL

VAN BACH TOT BOOGIE WOOGIE

PROGRAMMABOEKJE

25 juni 2017, 14.30 uur
Cultureel Centrum, Delft

KUNSTEN
VAN DE
REINOUW
WOLFF

Programma

Lezing De Stijl
Door Josée Claassen

Muziek

Jean Absil Bestiaire (Le Dromadaire, L'Écrevisse, La Carpe, Le Paon)

Jakob van Domselaer Piano concert Proeve eener Stijl nr 2

Wytze Oostenbrug Karawane
Johan Sebastian Bach Lobet den Herrn, alle Heiden

2

Jakob van Domselaer Piano concert Proeve eener Stijl nr 4

Pieter van Dijck de verwondering het eerste opstijgen
Arnold Schönberg Am Scheideweg

Jakob van Domselaer Piano concert Proeve eener Stijl nr 5

Ben Oakland en Milton Drake
Kirby Shaw (arr) Java Jive
Don Raye en Hughie Prince
Mark Brymer (arr) Boogie Woogie Bugle Boy

Dirigent: Raymond Honing

Pianist: Ruben Plazier

Sopranen: Cora Cox, Annette Heijkoop, Marianne Hoekstra, Margreet Ridder, Roos Schlotter, Annemarieke Slavenburg

Alten: Josée Claassen, Barbara Ingen Housz, Marise Kessels, Ingeborg Mast, Carola Smits

Tenoren: Sébastien Baumlin, Bert van den Braak, Reinier van der Veen

Bassen: René Delfos, Ron Glotzbach, Wim Prinse, Arnoud Reinders, Ruud Schramp

Het is in 2017 precies 100 jaar geleden dat de kunstbeweging *De Stijl* werd opgericht door een groep van beeldend kunstenaars en architecten.

De belangrijkste leden van De Stijl waren Theo van Doesburg, Piet Mondriaan, Bart van der Leek, Vilmos Huszàr, J.J.P. Oud, Jan Wils, Robert van 't Hoff, Gerrit Rietveld en Georges Vantongerloo. De leden van *de Stijl* streefden naar een radicale hervorming van de kunst, die gelijke tred hield met de technische, wetenschappelijke en sociale veranderingen in de wereld.

De Stijl had een zeer grote invloed op de kunst in Nederland en ver daarbuiten. Daarom wordt de oprichting van *de Stijl* dit jaar groots herdacht.

Alhoewel er geen *de Stijl* koormuziek is geschreven, hebben we toch een programma kunnen samenstellen met muziek die een relatie met *de Stijl* heeft. Het is een mooie verzameling van muziekstukken, waarvan een zelfs speciaal voor ons gecomponeerd.

De leden van het Nieuw Kamerkoor Delft wensen u veel plezier vanmiddag!

Dit is het laatste concert van het Nieuw Kamerkoor Delft onder leiding de dirigent Raymond Honing.

Raymond neemt na 7,5 inspirerende jaren, met dit concert, afscheid van Nieuw Kamerkoor Delft. Het koor is hem zeer dankbaar voor zijn bezielende leiding, de goede samenwerking en de mooie concerten van de afgelopen jaren. Hij heeft ons telkens geïnspireerd en gemotiveerd om ons te ontwikkelen en lastiger stukken in te studeren.

Raymond bedankt en heel veel succes met al je mooie muziekprojecten!

Het koor gaat natuurlijk met een nieuwe dirigent door met het zingen van moderne en andere mooie muziek!

Lezing *De Stijl*

door Josée Claassen

In deze lezing van circa 45 minuten over *De Stijl* wordt op een verrassend verfrissende manier toegelicht wat *de Stijl* kunstenaars beoogden met hun ideeën en hoe dat geplaatst kan worden in de periode waarin *De Stijl* ontstond.

Aan de hand van voorbeelden uit het jaar waarin het tijdschrift *De Stijl* opgericht werd, 1917, ziet u dat het werk van de kunstenaars die behoorden tot *De Stijl* verschillend was. Verschillen die leidden tot breuken in de collegiale en vriendschappelijke omgang. Desalniettemin veroverde de vormtaal van *De Stijl* de wereld. Dat deden ze niet alleen met schilderkunst, maar ook met architectuur en interieurontwerpen. U ziet daarvan bekende, maar vooral ook wat minder bekende voorbeelden. *De Stijl* kunstenaars gebruikten in hun kunst ook elementen uit veel oudere kunst, zoals het altaartriptiek. In de lezing wordt aan de hand van enkele voorbeelden toegelicht waarom ze dat deden. Ook komt u te weten wat collegakunstenaars, zoals Pablo Picasso van *de Stijl* kunst vonden.

6

Kortom, een lezing in een verrassende stijl over een bekend onderwerp!

Meer weten over lezingen over beeldende kunst en muziek: <http://www.imagomusica.nl>

Jean Absil, *Bestiaire*, 1944, teksten van Guillaume Apollinaire.

Guillaume Apollinaire was een Dada/surrealistische schrijver. *De Stijl*, Dada en het surrealisme waren stromingen in de kunsten die ongeveer gelijktijdig bestonden. Stromingen waarvan de kunstenaars elkaar kenden, soms samenwerkten en elkaar beïnvloedden. Jean Absil, een Belgische componist, heeft de teksten van Apollinaire op muziek gezet.

Le Dromedaire

Avec ses quatre dromadaires
Don Pedro D'Alfaroubeira
courut le monde et l'admira
Il fit ce que je voudrais faire
Si j'avais quatre dromedaires

De dromadaris

Met zijn dromedarissen kwartet
trok Don Pedro D'Alfaroubeiret
Vol verwondering de wereld rond
Wat hij deed, ik dee 't temet
had ik een dromedarissen kwartet

L'Ecrevisse

Incertitude, ô mes délices
Vous et moi nous nous en allons
Comme s'en vont les écrevisses
À reculons, à reculons

De rivierkreeft

Onzekerheid, o mijn genoegens
U en ik we gaan op weg
gelijk de rivierkreeften gaan
Achterwaarts, ja achterwaarts

7

La Carpe

Dans vos viviers, dans vos étangs
Carpes, que vous vivez longtemps
Est-ce que la mort vous oublie
Poisons de la mélancolie

De karper

In vijvers en in meren
Karpers wat leeft gij lang
Heeft de dood u soms vergeten
Vissen der melancholie

Le Paon

En faisant la roue, cet oiseau
Dont le pennage traîne a terre
Apparait encore plus beau
Mais ce découvre la derriere

De pauw

Als deze vogel met z'n aardse tooi
z'n veren opdraait als een rad
Lijkt nog mooier
maar toont ons wel z'n gat

Jakob van Domselaer, Proeve eener Stijlkunst,
piano solo (1913-1916)

Jakob van Domselaer was bevriend met Piet Mondriaan en bewonderde zijn werk zeer. Van Domselaer legde zich erop toe de ideeën die Mondriaan had verwezenlijkt in de schilderkunst, ook te realiseren in de muziek. Het resultaat hiervan waren de *Proeven van Stijlkunst*, negen composities geschreven tussen 1913 en 1916. Het zijn de enige muziekstukken die zijn verwezenlijkt volgens de naar muziek vertaalde, op abstractie gerichte principes van *De Stijl*, Nelly van Doesburg, de vrouw van Van Doesburg, speelde - als een van de weinige pianisten - de *Proeven van Stijlkunst* op de door haar georganiseerde Dada-avonden.

Er worden vanmiddag drie delen gespeeld door Ruben Plazier;
deel 2, 4 en 5

Wytze Oostenbrug, *Karawane*, 2017

'Karawane' is een beroemde Dada-tekst, uitgesproken door Hugo Ball, in 1917 in Zürich. Dada ontstond daar in 1916 in Café Voltaire, tijdens de eerste wereldoorlog. De jonge Dada-kunstenaars waren geschokt door het oorlogsgeweld en stelden dat de zinnenstrelende beeldende kunst, zoals die tot dan toe gebruikelijk was, een uitvloeisel was van een samenleving die zulke gruwelen als WO I had voortgebracht. Die samenleving en die kunst wezen zij af. Het moest helemaal anders. Daarom richtten ze Dada op en brachten literatuur en beeldende kunst die vooral niet uit was op het behagen van het publiek. Toeval speelde de hoofdrol in Dada. Dada betekent niets en de teksten zoals 'Karawane' ook niet. Dada was een stroming in de kunsten die in ongeveer dezelfde tijdsperiode als *de Stijl* bestond. Kunstenaars van beide stromingen kenden elkaar en werkten vaker samen, bijvoorbeeld tijdens de Dada-tournee door Nederland.

Wytze Oostenbrug heeft deze compositie speciaal voor het Nieuw Kamerkoor Delft gemaakt.

Karawane

jolifanto bambla o falli bambla
grossiga m'pfa habla horem
egiga gorem higo bloiko russula huju
hollaka hollala an logobung
blago bung, blago bung
bossó fataka ü ü ü jolifanto bambla
schampa wulla wussa ólòbò
hej tatta gorem
eschige zunbada
wulubu subudu
tumba ba umf
kusa gauma
ba-umf

Johannes Sebastian Bach, Motet *Lobet den Herrn, alle Heiden,*

BWV 230, tussen 1723 en 1734.

Dit is het enige niet dubbelkorige motet van Bach. Om die reden is het gekozen voor ons koor. Over de herkomst ervan is enige twijfel. De twijfel is er op grond van zijn late verschijning (gepubliceerd in 1821, naar verluidt naar een verloren gegane autograaf van Bach) en op grond van stilistische kenmerken: o.a. door het beperkt aantal delen, de obligato orgelbegeleiding en het feit dat het in één deel geschreven is zonder een koraaltekst of –melodie. Wellicht is het werk dus afkomstig uit de kring van Bach of gaat het om een verloren gegane cantate van Bach.

Mondriaan hield van muziek van Bach. Bach was de enige klassieke componist waar Piet Mondriaan platen van had. Bovendien is de muziek van Bach net zo 'rein' als de schilderijen van Mondriaan.

Lobet den Herrn – Bach

10

Lobet den Herrn, alle Heiden,
und preiset ihn, alle Völker!
Denn seine Gnade und Wahrheit
waltet über uns in Ewigkeit.
Alleluja.

Loof de heer alle heidenen
en prijs hem, alle volken!
Want zijn genade en waarheid
heersen over ons in eeuwigheid.
Halleluja.

Pieter van Dijck, *De verwondering het eerste opstijgen* 1995-1999

Een lied over het opstijgen van het eerste vliegtuig in Nederland. Het lied duurt net zo lang als de tijd dat het eerste vliegtuig in Nederland in de lucht was: 4 minuten. Kunstenaars waren in de jaren '20/'30 van de 20ste eeuw zeer geïnteresseerd in techniek en technische innovaties, zoals die van het vliegtuig. Niet alleen Graaf de Lambert vloog een paar minuutjes in het luchtruim. Lindbergh was een van de grote pioniers in de vliegkunst. Hij vloog op 20 en 21 mei 1927 over de oceaan; Lindbergh was een Amerikaan en Mondriaan woonde en werkte in de VS en voelde zich daar zeer thuis.

Et ignotas animum dimittit in artes naturamque novat.
(..zint hij op 'n unst zoals nooit vertoond is, nieuw in de natuur..)

De pilot Graaf de Lambert trok zijn jas uit, handschoenen aan en stapte in. Lefèbre greep een der schroeven, draaide deze in het rond om de motor op gang te helpen. Eén, twee, de schroeven sloegen een in de rondte, Uit.

De alom tegenwoordige deskundigen hoorden we zeggen: het ding is verregend!
Lefèbre draaide alweer; daar ratelden de schroeven in volle vaart. De Lambert zat in het toestel onbewegelijk, de ogen recht vooruit; een haast onmerkbaar knikje en, daar vloog in razende vaart het toestel langs de rail, de hei, het was reeds de lucht in geslingerd en zette de kop al naar boven.

Postquam manus ultima coepto imposita est geminas opifex libravit in alas ipse suum corpus motaque pependit in aura.
(Maar toen dit groots karwei dan toch voltooid was, bracht de knutselaar zijn lichaam op twee vleugels in evenwicht en bleef klapwiekend hangen in de lucht)

Dat ogenblik vergeten we nooit. De sensatie van het buitengewone toen die magere lange man daar los van de aarde met zijn toestel de lucht werd ingegooid en zweven bleef, hoger steeg (alle wetten van zwaartekracht ten spijt). Toen riepen we Hoera! Wij en allen die rondom stonden.

Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces aut pastor baculo stivave ni nixus arator vidit et obstipuit quique aethera carpere possent, credit esse deos.
(Een man die zat te vissen met een dunnen rieten hengel, een herder leunend op zijn staf, een boer tegen zijn ploeg zagen hen gaan, verbijsterd, denkend dat het goden waren die door het luchtruim kunnen vliegen)

Arnold Schönberg, uit: *Drei Satiren Tonal oder A Tonal*,
1925

Schönberg was een groot vernieuwer in de muziek, de leden van *de Stijl* waren dat ook in hun discipline. Het stuk is geschreven in 1925, dus past het heel goed in de tijdsperiode. Bovendien raakt de kwestie die bezongen wordt, tonaal of niet tonaal, de kern van de vernieuwing van de muziek van Schönberg.

Tonal oder atonal?

Nun sagt einmal in welchem Stall in diesen Fall die größte Zahl, daß
man sich halten kan am sichern Wall.

Nur kein schade!

Tonaal of atonaal?

Nou zeg het maar welke soort, in dat geval het grootste aantal,
je het meeste houvast geeft.

Maar maak geen brokken!

Ben Oakland en Milton Drake, Kirby Sham (arr)

Java Jive, 1940.

Relatie met *de Stijl*: Piet Mondriaan was helemaal gek van jazz en de Jive en danste deze vaak en graag. Mondriaan over dit soort moderne dansen: "In de moderne dansen heeft de ronde lijn van dansen als de wals plaats gemaakt voor de rechte lijn." Dat sloot uitstekend aan bij het werk van *de Stijl* kunstenaars, waar geen ronde lijnen in te zien zijn, maar uitsluitend rechte lijnen.

Piet Mondriaan had een merkwaardige manier van dansen: hij hield zijn hoofd altijd schuin naar boven en maakte dan 'gestileerde', hoekige bewegingen en passen. Om die reden werd hij door collega kunstenaars 'de dansende Madonna' genoemd.

I love coffee, I love tea
I love the java jive and it loves me
Coffee and tea and the jivin' and me
A cup, a cup, a cup, a cup, a cup!

I love java, sweet and hot
Whoops! Mr. Moto, I'm a coffee pot
Shoot me the pot and I'll pour me a shot
A cup, a cup, a cup, a cup, a cup!

Oh, slip me a slug from the wonderful mug
And I cut a rug till I'm snug in a jug
A slice of onion and a raw one, draw one.
Waiter, waiter, percolator!

I love coffee, I love tea
I love the java jive and it loves me
Coffee and tea and the jivin' and me
A cup, a cup, a cup, a cup, a cup!

Don Raye en Hughie Prince, Mark Brymer (arr) Boogie woogie bugle boy, 1941.

De Boogie woogie kan niet gemist worden in een programma over de Stijl. De Victory Boogie Woogie (1944) was het laatste werk van Piet Mondriaan en is met een fikse politieke rel aangeschaft door het Haags gemeentemuseum.

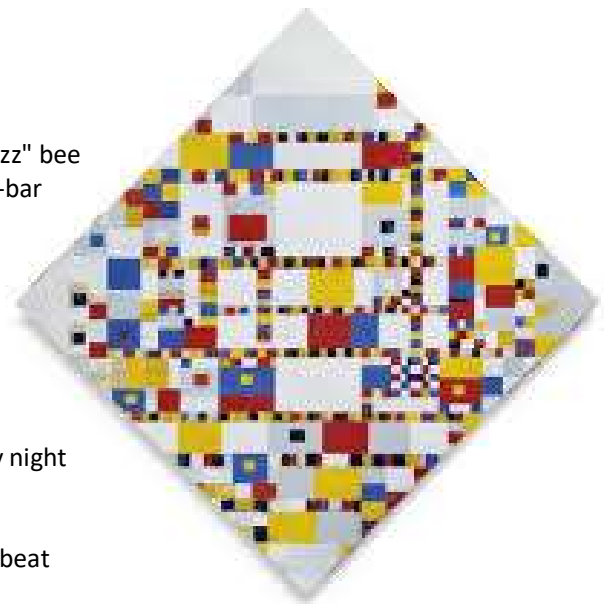
It's the boogie woogie bugle boy.
Boogie woogie
He was a famous trumpet man from out Chicago way
He had a boogie style that no one else could play
He was the top man at his craft
But then his number came up and he was gone with the draft
He's in the army now, a-blowin' reveille
He's the boogie woogie bugle boy of Company B

They made him blow a bugle for his Uncle Sam
It really brought him down because he couldn't jam
The captain seemed to understand
Because the next day the cap' went out and drafted a band
And now the company jumps when he plays reveille
He's the boogie woogie bugle boy of Company B

A-toot, a-toot, a-toot-diddle and a toot
He blows it eight-to-the-bar, in boogie rhythm
He can't blow a note unless the bass and guitar is playin' with him
He makes the company jump when he plays reveille
He's the boogie woogie bugle boy of Company B
He was some boogie woogie bugle boy of Company B

And when he plays boogie woogie bugle he was buzy as a "bzzz" bee
And when he plays he makes the company jump eight-to-the-bar
He's the boogie woogie bugle boy of Company B
He blows it eight-to-the-bar
He can't blow a note if the bass and guitar isn't with 'him
He makes the company jump playin' reveille
He's the boogie woogie bugle boy of Company B

Hear him play, play for company B
He he oh how does he, put the boys asleep with boogie every night
And wakes 'em up the same way in the early bright
They clap their hands and stamp their feet
Because they know how he plays when someone gives him a beat
He really breaks it up when he plays reveille
He's the boogie woogie bugle boy of Company B

Bedankt.....

- Josée Claassen voor haar lezing over *de Stijl*
- Ruben Plazier voor zijn snelle actie om ons op piano te begeleiden.
- Wytse Oostenbrug voor de compositie 'Karawane' en advies bij het instuderen
- Raymond voor het laatste concert.
- Drukkerij Doel (GGZ-Delfland) voor de goede service
- Koos de Roos (bloemen en meer) voor de sponsoring in de vorm van prachtige boeketten.

Koos de Roos

Spoorsingel 2

06-10883536

voor:

**Kado's
Bloemen
Planten**

